

Beoordelingsrapport

Stichting Beroepsopleiding Advocaten

Maart 2015

Pagina-indeling

Definities	4
Korte toelichting beoordeling	4
Omschrijving werkzaamheden en visitaties:	4
Inleiding	6
Samenvatting bevindingen	7
Samenvatting en aanbevelingen:	7
Overzicht beoordeling per standaard	9
I. Beoogde eindkwalificaties	12
II. Onderwijsleeromgeving	15
III. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	18
IV. Kwaliteitszorg	22

Definities:

AR	algemene raad
BA	beroepsopleiding advocaten
BABE	beroepsattitude en beroepsethiek
Cohort	de groep waarin de stagiaire zijn gestart
DLO	digitale leeromgeving
NOvA	Nederlandse orde van advocaten
Panel	Leden van de SBA die de beoordeling hebben uitgevoerd
SBA	Stichting beroepsopleiding advocaten
UO	Uitvoeringsorganisatie

Korte toelichting beoordeling

De beoordeling heeft plaatsgevonden op enkele vakken van de BA volgens het Beoordelingskader en –procedure, versie 10 december 2013. Volgens het beoordelingskader zijn er drie beoordelingen mogelijk:

- Onvoldoende: De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.
- Voldoende: De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.
- Goed: De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Voor de basiskwaliteit wordt de volgende definitie gehanteerd: De kwaliteit die minimaal verwacht mag worden van een postdoctorale beroepsopleiding, waarbij de geformuleerde eindtermen uit het curriculum van de Beroepsopleiding Advocaten 'op tijd' kunnen worden gerealiseerd binnen een goed georganiseerde onderwijsomgeving.

Een panel bestaande uit vijf SBA-leden heeft onder meer aan de hand van de Kritische zelfreflectie van de UO, het Jaarverslag van de Examencommissie, de DLO, evaluatieformulieren en gesprekken zich een oordeel gevormd over (een deel van) de opleiding. Dit heeft geleid tot een rapport dat voorlopig door het panel is vastgesteld. De UO is in de gelegenheid gesteld te reageren op feitelijke onjuistheden. Hierna is het rapport definitief vastgesteld door het panel. Het rapport leidt tot een advies aan de AR.

Omschrijving werkzaamheden en visitaties:

Het panel van de SBA bestond voor deze beoordeling uit de volgende SBA-leden:

- Mick Veldhuijsen (voorzitter)
- Herman Bröring
- Robert Malewicz
- Jonathan Soeharno
- Reinout Wibier

Aan de voorbereiding en visitaties hebben Fenneke van der Grinten (secretaris) en Marysia Piësla (notulist) deelgenomen.

De beoordeling heeft zich gericht op de volgende vakken:

- De drie majors (burgerlijk-, bestuurs- en strafrecht);
- BABE;

- Vaardigheden Module I;
- De DLO;
- De examens van de bovenstaande vakken.

Er hebben twee gespreksrondes plaatsgevonden. De eerste heeft op 11 februari 2015 plaatsgevonden. Het panel heeft op die dag vier gesprekssessies gehad:

- Directie: Marianne van den Bosch, directeur opleidingen CPO, Monique van de Griendt, directeur Dialogue, Niek van der Heijden, directeur bedrijfsvoering CPO.
- Onderwijsontwikkelaars: Cornelia Cleton, hoofddocent vaardigheden (Dialogue) en Werner Tjisse Claase, Opleidingsmanager (CPO).
- Docenten: Sander Steneke (burgerlijk recht), Jacqueline van den Bosch (strafrecht), Ineke van Leeuwen (bestuursrecht), Jurgen Peters (vaardigheden), Leonie Rammeloo (BABE).
- Stagiaires: Céline Lampe, (cohort 1, major burgerlijk, minor straf), Onno Tacoma (cohort 1, major burgerlijk, minor bestuurs), Frank van Cassel-van Zeeland (cohort 1 major burgerlijk, minor bestuurs), Caroline Forder (cohort 2, major bestuurs, minor burgerlijk), Floor Engelbertink (cohort 2, major bestuurs, minor burgerlijk) en Gert Jan Boeve (cohort 3, major burgerlijk, minor bestuurs).

De docenten en stagiaires hebben desgevraagd inzage gekregen in de kritische zelfreflectie en de tussentijdse rapportage

Op 17 februari 2015 heeft het panel (exclusief Robert Malewicz) gesproken met vertegenwoordigers van de Examencommissie, te weten Gerard Mols, voorzitter van de Examencommissie, Margo van Loon, ambtelijk secretaris van de Examencommissie en Joris Paulussen, Onderwijskundige namens UO in de Examencommissie.

Aan het panel is een inlog afgegeven voor de DLO en zijn stukken opgevraagd over de volgende dagen:

- Major burgerlijk recht: dag 1: Opzet en aard van het vermogensrecht (ochtend) en Rechtsingang en bewijsrecht (middag).
- Major bestuursrecht: dag 4: Schadevergoeding (ochtend) en Zitting en beïnvloeding dictum (middag).
- Major strafrecht: dag 2: materieel en formeel strafrecht.
- Introductieblok.
- Vaardigheden module I.

Van deze vakken zijn de volgende stukken onderzocht (naast de DLO en het daarin opgenomen materiaal): examens en voorbereidingsopdrachten met beoordelingen, literatuur en jurisprudentie en andere verplichte voorbereiding (zoals films), de informatie die stagiaires ontvangen met betrekking tot dit vak, de docentenhandleidingen en – instructies, sheets, evaluatieresultaten van stagiaires en – voor zover aanwezig – van docenten en het curriculum van de BA.

Startpunt van de visitatie was de kritische zelfreflectie van de UO, versie december 2014, die in samenhang met de Tussentijdse rapportage van de UO van november 2014 gelezen moet worden. Ook heeft het panel een jaarverslag van de examencommissie over 2014 en diverse factsheets van de toetsen ontvangen. Daarnaast heeft het panel de volgende stukken bestudeerd:

- Het beoordelingskader (SBA);
- Het Plan van Onderwijs en Examinering (POE) van de UO;
- Het BA-implementatieplan van de UO;
- Het Kwaliteitsplan van de UO;
- De Offerteaanvraag Uitvoeringsorganisatie van de NOvA.

Inleiding

De beoordeling van de kwaliteit van de BA door een panel van de SBA heeft tot een voldoende geleid. Dit betekent dat de opleiding naar het oordeel van het panel voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en over de volle breedte een acceptabel niveau vertoont. Uit de stukken en de gesprekken met de UO komt naar voren dat de organisatie van de BA een zeer omvangrijke opdracht is. Er wordt met inzet gewerkt om, gegeven de kaders, een kwalitatief hoogwaardige opleiding tijdig gereed te krijgen. Duidelijk is geworden dat de BA nog in ontwikkeling is. In deze ontwikkeling heeft de UO zelf ontwikkelpunten gesignaleerd, die veelal overeenkomen met de door het panel gesignaleerde ontwikkel- of verbeterpunten. Het panel is bevestigd in een aantal bevindingen die in de voorbereiding werden gedaan. In andere gevallen werden er nieuwe inzichten opgedaan of wijzigden de inzichten. In dit rapport staat de invalshoek van verdere verbetering van de BA voorop. De in het rapport gedane aanbevelingen richten zich in de eerste plaats maar niet uitsluitend tot de UO. Enkele punten zijn eveneens gericht tot de SBA en de AR.

In alle gesprekken met de (bij de ontwikkeling van) de BA betrokken personen is enthousiasme geconstateerd voor het professioneel opleiden van advocaten. In de gesprekken zijn niet alleen zorg- en ontwikkelpunten besproken. De besproken ambities, om de opleiding nog beter te maken, maakten zichtbaar dat er steeds, ook buiten de lijnen van de opdracht, nagedacht wordt over de wijze van opereren. De UO reflecteert steeds op eigen optreden, waardoor verbeteringen zichtbaar worden. Het panel heeft alle gesprekken als zeer prettig ervaren. Het waren stuk voor stuk open gesprekken, waar aan het eind van de visitatie ook een duidelijke lijn in te ontdekken was.

Leeswijzer

Vanwege de omvang van de opleiding en de visitatie is het niet mogelijk om alle bevindingen in volle omvang tot uiting te laten komen in het rapport. De zelfreflectie en de tussenrapportage geven een goed beeld van de uitgebreide acties die de UO neemt in de opzet en ontwikkeling van de opleiding. Om de omvang van het rapport te beperken worden de bevindingen soms maar kort aangestipt

Het rapport is opgezet volgens de standaarden die in het Beoordelingskader en -procedure zijn neergelegd. Onder de 'Samenvatting bevindingen' zijn de kernpunten geduid. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen enerzijds meer systematische aanbevelingen, die tevens actie van de SBA en AR vergen, en anderzijds aanbevelingen die de UO zelfstandig kan doorvoeren.

Per standaard is een uitgebreide toelichting gegeven van de bevindingen van het panel, ter onderbouwing van de kernpunten.

Samenvatting bevindingen

De nieuwe opleiding is nog maar anderhalf jaar geleden van start gegaan en nog in ontwikkeling. Dit betekent dat er nog geen eindoordeel geveld kan worden over het eindresultaat van de opleiding. Wel is het mogelijk gebleken op alle standaarden reeds een oordeel te geven. In verband met het recente karakter van de opleiding is er aanleiding voor het doen van aanbevelingen ter verbetering van de opleiding. Daarvoor is hieronder relatief veel plaats ingeruimd.

De totaalbeoordeling van de opleiding is:

- Voldoende: De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Mede gelet op de grote tijdsdruk waaronder de opleiding tot stand is gekomen en de omvang van het project heeft het panel bewondering voor het resultaat dat is neergezet door de UO. Het panel heeft geconstateerd dat de verbetering van de kwaliteit van de opleiding de voortdurende zorg is van de UO, dat er verbeteringen zijn doorgevoerd gedurende de rit en dat er met veel professionaliteit, inzet en enthousiasme wordt gewerkt aan het verder verbeteren van de opleiding.

Desalniettemin zijn er enkele kritische opmerkingen te maken. Het panel heeft er vertrouwen in dat onderstaande aanbevelingen worden meegenomen in die verdere verbeterslag. De in het rapport gedane aanbevelingen richten zich in de eerste plaats maar niet uitsluitend tot de UO. Enkele punten zijn eveneens gericht tot de SBA en de AR.

Samenvatting en aanbevelingen:

Kernbevindingen:

Het panel vraagt de aandacht voor de volgende kernbevindingen:

1. Het blijkt een voortdurende worsteling om voor alle stagiaires in alle onderdelen een volwaardig postacademisch niveau te realiseren. Bepaalde opleidingsonderdelen zijn soms te basaal, gericht op kennis die al tijdens de universitaire studie had moeten zijn opgedaan en daardoor minder specifiek op de beroepspraktijk gericht. De bevindingen 2, 3 en 5 hieronder zijn hier (mede) debet aan.
2. Het op gelijk niveau brengen van de stagiaires voor de start van de lessen dient meer aandacht te krijgen (zie I en II):
Weliswaar zijn de stagiaires voorbereid voorafgaand aan de colleges, maar tijdens die colleges wordt nog te veel basisstof behandeld. Daardoor is er te weinig aandacht voor het halen van een postacademisch beroepsniveau. De verwachting dat blended learning en de DLO zouden leiden tot het op gelijk niveau brengen van de stagiaires voor de start van de lessen, is (nog) niet waargemaakt.
3. Huidige systematiek van toetstermen werkt belemmerend voor de kwaliteit (zie III):
Een algemeen gedeelde bevinding is dat nu sprake is van een te gedetailleerde set aan toetstermen (het panel tekent hierbij aan dat de huidige toetstermen door de SBA zijn aangereikt). De sterke nadruk op toetstermen in de les- en toetsopbouw leidt (of kan leiden) tot verschooning en laat te weinig ruimte voor een vormgeven van een volwaardige postacademische beroepsopleiding. Het is wenselijk dat de het systeem van toetstermen in samenspraak met alle betrokken (UO, SBA en AR) wordt heroverwogen.

De systematiek schrijft bovendien voor dat elk vak wordt afgerond met een schriftelijke toets. Dat leidt tot toetsgerichtheid bij zowel stagiaires als docenten, waarbij de toetstermen een (te) belangrijke rol spelen. Los van enkele maatregelen die de UO zou kunnen nemen om dit te verminderen, zou volgens het panel dienen te worden nagedacht of deze wijze van schriftelijke toetsing voor alle vakken en in de huidige frequentie wel de meest geschikte is in het kader van een postacademische beroepsopleiding.

4. De werkdruk van de examencommissie is te hoog (zie III):
De ondersteuning en belasting van de examencommissie verdient nadere aandacht. De grens lijkt op dit punt bereikt, terwijl de verwachting is dat de omvang van het werk toe zal nemen.
5. De waterscheiding tussen de toetsontwikkelaars en de onderwijsontwikkelaars is ongewenst (zie III):
(Hoofd)docenten zijn op dit moment niet betrokken bij zowel de toetsontwikkeling als het nakijken van de toetsen. Dit zorgt voor onduidelijkheid (en onzekerheid) bij de deelnemers – zowel docenten als stagiaires en leidt mogelijk tot een sterkere gerichtheid op de toetstermen. Hierdoor is de afstemming tussen onderwijs en toetsing niet optimaal.

Overzicht beoordeling per standaard

I. Beoogde eindkwalificaties: Beoordeling is voldoende

Er is een duidelijke slag gemaakt ten opzichte van de oude opleiding: qua inhoud en niveau. Door de systematiek gaan stagiaires beter voorbereid de lessen in. De UO heeft door het inschakelen van praktijkmensen de koppeling met de praktijk gewaarborgd. Het lukt de UO om snel en adequaat te schakelen en eventuele aanpassingen door te voeren. Het feit dat al het lesmateriaal via of in de DLO wordt aangeboden is van meerwaarde.

Het panel heeft de volgende aanbevelingen:

- De UO doet er goed aan het onderwijs en de toetsen op het aangeboden niveau nader te analyseren. Het is nog geen volwaardige postacademische opleiding. In sommige gevallen is het niveau soms nog te basis (universitair).
- Dit is ten dele op het conto van de huidige systematiek van de toetstermen te schuiven. Het panel beveelt heroverweging aan. Het is bijvoorbeeld aan te raden toetstermen in hoeveelheid verminderen, kern- of hoofdonderwerpen te duiden of meer te gaan werken met vakbeschrijvingen. Ook kan in de soort toetstermen een onderscheid gemaakt worden tussen kennis en inzicht. Kennis kan meer in de voorbereiding getoetst worden en kan daarna als aanwezig worden verondersteld (en hoeft niet meer in de toetsen terug te komen). Hierdoor kan in de lessen (en toetsen) meer ruimte komen voor inzichtvragen.
- Aanbevolen wordt tevens de bestaande combinatie van maatregelen (zoals voorbereidende huiswerkopdrachten, de verplichte diagnostische zelftoets en het verplicht doorlopen van de DLO) zo in te zetten dat meer dan nu het geval is een gelijk instapniveau van de les wordt bereikt. Basiskennis zoals gevraagd in de diagnostische zelftoets zou vóór de lessen moeten zijn bijgespijkerd en niet meer terug moeten komen in de les. Hierdoor zou in de les ook een hoger niveau en meer praktijkgerichtheid bereikt kunnen worden.
- (Hoofd)docenten dienen bij de toetsontwikkeling en het nakijken worden betrokken, zodat de toetsen geen 'black box' zijn voor hen (en indirect voor de stagiaires). De te hoge toetsgerichtheid verdient aandacht, specifiek bij de cognitieve vakken.

II. Onderwijsleeromgeving: Beoordeling is voldoende

De planning van de opleiding heeft een enorme omvang. De werkdruk neemt toe. Alle bij de opleiding betrokken personen kennen enthousiasme voor het opzetten van een kwalitatief hoogwaardige opleiding en zetten zich hiervoor in. Het panel heeft gezien dat de onderwijsleeromgeving nog in ontwikkeling is. Per cohort gaat het beter.

Het panel heeft de volgende aanbevelingen:

- De communicatie over de verplichtingen van de stagiaires en de tijdigheid daarvan is een aandachtspunt.
- De training en voorbereiding van docenten, ter voorbereiding van de lessen, met name bij de cognitieve vakken, verdient aandacht en kan mogelijk gelijkgetrokken worden met die van de vaardigheidsvakken.
- De wijze van feedback op het huiswerk verschilt. Om het leereffect van het huiswerk te verhogen is het wenselijk uniform beleid te ontwikkelen voor het geven van individuele feedback op de gemaakte huiswerkopdrachten.
- De communicatie naar de stagiaires over wat zij aan het einde van een vak moeten kennen en kunnen kan nog beter. Daarnaast doet de UO er goed aan te onderzoeken hoe de samenhang en aansluiting van de verschillende onderwijsmiddelen (onderwijsmateriaal,

opdrachten, lesstof, toets) beter kan worden bereikt. Punt van aandacht is ook de uniformiteit van de systematiek van de verschillende vakken om de voorspelbaarheid te vergroten.

- De DLO biedt vele voordelen. Het is van belang goed blijven te kijken naar de positionering: als middel en niet als doel. In de DLO is een meer uniforme opzet gewenst (voor elk vak hetzelfde). De navigatie kan nog beter.
- De technische problemen bij de toetsen zijn een terugkerend probleem. Het is aan te raden dat de UO op basis van een nieuwe analyse van de problemen bepaalt welke inspanningen nodig zijn de problemen uit te bannen.

III. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties: Beoordeling is voldoende

Het panel oordeelt dat de examencommissie een hoog kwaliteitsbewustzijn heeft en gericht is op evalueren en leren. Het gehele toetsproces is nog in ontwikkeling. Het panel heeft de zorg uitgesproken over de capaciteit van de examencommissie, in kwantitatieve en kwalitatieve zin.

Het panel heeft de volgende aanbevelingen:

- De examencommissie is gebaat bij meer ondersteuning van de UO en mogelijk ook bij verdere uitbreiding in capaciteit. Daarnaast verdienen de doorlooptijden grotere aandacht. Aanbevolen wordt dat examencommissie en UO hierover op korte termijn concrete afspraken maken en de afspraken op hun effectiviteit blijvend monitoren. Daarbij is aan te raden te onderzoeken of bij uitbreiding van de commissie er meer ervaring met het maken van toetsen moet worden aangetrokken.
- De bij de aanvang gekozen systematiek voor de scheiding van onderwijsontwikkelaars en toetsontwikkelaars ('waterscheiding') werkt gedurende de ontwikkelingsfase van de opleiding in de praktijk niet goed uit. De oorzaak is dat de toetstermen in sommige gevallen multi-interpretabel zijn. Dat de proeftoetsen pas kort voor de toets beschikbaar worden, frustreert de mogelijkheid van tijdige bijstelling. Vroegtijdige publicatie van proeftoetsen zou hebben bijgedragen aan afstemming van de interpretatie van de toetstermen door de verschillende betrokken partijen. Het ingestelde overleg tussen hoofddocenten en toetsontwikkelaars is onvoldoende om onderwijs goed op de toetsen te doen aansluiten. Het panel raadt aan, voorafgaand aan de ontwikkeling van het onderwijs, een gelijkwaardig overleg tussen onderwijsontwikkelaars (ook van de geaccrediteerde partijen) en toetsontwikkelaars te organiseren waarin discussie kan plaatsvinden over de interpretatie van de toetstermen.
- Door in de toetsen voorafgaand aan de lessen meer de nadruk te leggen op basiskennis zou er meer ruimte kunnen ontstaan voor verhoging van het niveau van de BA (zie ad I). Dit zou moeten doorwerken in de afsluitende toetsen: teneinde de BA in haar geheel op postacademisch niveau te brengen, verdient ook het niveau van de afsluitende toetsen meer aandacht.
- Gezien de hoge slagingspercentages is het aan te raden de gokfactor te verdisconteren in de toetsen.
- Bij een postacademische, beroepsgerichte BA passen vragen waarbij uiteenlopende antwoorden pleitbaar kunnen zijn. Bij de toetsing, meer in het bijzonder de beoordeling van de toetsen, dient dit nader aandacht te krijgen.

IV. Kwaliteitszorg: Beoordeling is goed

De kwaliteitsgedachte is in grote mate aanwezig bij alle bij de opleiding betrokken personen. Daarnaast is een goede pro-actieve houding ten opzichte van (continue) verbetering van de opleiding en de toetsen geconstateerd. Voor veel processen is een duidelijke systematiek ingeregeld.

Het panel heeft de volgende aanbevelingen:

- De UO dient bij de toename van de omvang van de opleiding de PDCA-cyclus actief te blijven monitoren.
- Het systematisch opvragen van feedback van docenten van de cognitieve vakken dient in de uitvoering nog beter te worden ingeregeld.
- Er worden verhoudingsgewijs weinig evaluatieformulieren door de stagiaires ingevuld en geretourneerd. De UO doet er goed aan op korte termijn maatregelen te nemen ter verbetering van de participatie van de stagiaires in het evaluatieproces.

I. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: de beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud en niveau geconcretiseerd en voldoen aan de eisen van de NOvA.

Postacademisch niveau aansluitend bij behoefte van de advocaat

Uit eigen observatie heeft het panel geconstateerd dat de BA niet over de volle breedte een postacademisch opleiding is. Voor alle majors geldt in de waarneming van het panel dat er onderwerpen aan de orde komen die een universitair niveau hebben en geen postacademisch niveau. In de gesprekken met de docenten is deze bevinding bevestigd, hoewel daarbij meteen aangetekend werd dat ten opzichte van de oude beroepsopleiding duidelijk vorderingen waren gemaakt. In het gesprek met de examencommissie bleek dat daar eveneens de vraag leeft of de behandelde stof altijd postacademisch is.

In de kritische zelfreflectie (waarin wordt verwezen naar de tussenrapportage) worden verschillende aspecten genoemd ter onderbouwing van het postacademisch niveau, gemodelleerd naar de behoefte en wensen van de advocaat: de praktijk is het uitgangspunt, praktijkcasus zijn het vertrekpunt, samen met de praktijkervaring van docenten. Met de directie is de observatie van de SBA besproken dat stagiaires niet altijd even enthousiast zijn over de BA in relatie tot hun eigen leerbehoefte. Verschillende zaken werden door de directie naar voren gebracht: De stagiaires zijn in het algemeen enthousiast en er is een toenemend enthousiasme te constateren. Het tweede en derde cohort beoordelen de BA beter dan het eerste cohort. Daarnaast is er een veranderende houding van de stagiaires zelf, naarmate de opleiding vordert. Stagiaires hebben in het tweede jaar meer praktijkervaring en ervaring met het vak, waardoor het besef over wat het vak inhoudt toeneemt en hun leerinzicht ook toeneemt. Dit kwam ook naar voren in het gesprek met de docenten, waar als voorbeeld bij het vak BABE werd genoemd hoe een groep vanuit de praktijk met concrete dilemma's kwam. De betrokken onderwijsontwikkelaars hebben beschreven hoe bij de ontwikkeling het beroepenveld wordt betrokken, door praktijkmensen op verschillende manieren in de verschillende gremia in te schakelen. Het panel herkent de inspanningen die hierin worden geleverd. Als ontbrekende groep, die specifiek geduid kan worden, noemt het panel de patroons. Deze kunnen bijvoorbeeld via een klankbordgroep hun input geven.

Het panel heeft de vraag gesteld of de opleiding niet te schools is. Volgens de directie is dit niet het geval. In de DLO wordt de theorie gegeven, waardoor in de lessen veel meer de focus ligt op toepassing. Ook in de gesprekken met de van de UO betrokken onderwijsontwikkelaars kwam dit naar voren. Uit deze gesprekken, in samenhang met die met de docenten en stagiaires, lijkt echter wel naar te komen dat de focus op toepassing beter is ingebed bij de vaardigheidsvakken dan bij de cognitieve vakken. Uit de gesprekken is zichtbaar geworden dat de verplichte voorbereiding leidt tot meer diepgang in de lessen en meer betrokkenheid van de stagiaires. Ondanks ingestelde maatregelen als verplichte opdrachten, doorwerken van DLO en de diagnostische zelftoets, wordt echter geen gelijk (even hoog) instapniveau bereikt van de stagiaires (van wie is gebleken dat zij na hun afstuderen, mede afhankelijk van hun afstudeerrichting, per vak over verschillende bagage beschikken). In de lessen kan daardoor het postacademische niveau niet worden bereikt.

Gebleken is dat stagiaires erg toetsgericht zijn, waardoor op sommige momenten spanning ontstaat tussen de wenselijke wijze van onderwijs geven (praktijkgericht) en de les zelf (toetsgericht). Het feit dat er twaalf toetsen in twee en een half jaar moeten worden afgelegd, bevordert de schoolse houding van de stagiaires. Uit de gesprekken met de docenten bleek daarnaast dat het soms lastig is om in de lessen voldoende aansluiting met de praktijk te hebben doordat er zoveel verschillende stagiaires met verschillende soorten praktijken zijn.

In de gesprekken met de stagiaires bleek dat de stagiaires in het algemeen het gevoel hebben met een beroepsopleiding bezig te zijn. De insteek van de opdrachten is praktisch. Echter, het niveau werd door enkele stagiaires te laag bevonden, of eerder van universitair niveau. Daarnaast is de wens uitgesproken voor een meer 'taylor-made' opleiding. Dit sluit aan bij bevindingen van het panel dat het bijvoorbeeld in de DLO niet mogelijk is persoonlijke keuzes te maken in de wijze van leren. Ook door de directie is de wens uitgesproken dat om nog meer 'personalized learning' aan te bieden. Het uitbreiden van het 'personalized learning' zou ook tegemoet kunnen komen aan de vraag van stagiaires om meer verdieping, in het geval dat geen vrijstelling voor een vak verkregen kan worden, maar wel al ervaring op dat rechtsgebied is opgedaan. In de zelfreflectie komt de ambitie voor 'personalized learning' ook tot uiting doordat daar de ambitie is neergelegd nog meer casus aan te bieden. Dit zou ook de praktijkgerichtheid kunnen versterken en meer tegemoet kunnen komen aan de verschillen tussen praktijken en soorten stagiaires. In de lessen, en met name bij de cognitieve vakken, zou dat sterker tot uiting kunnen komen, zo bleek uit de gesprekken met de van de UO betrokken onderwijsontwikkelaars, door invoering van meer praktijkcasus. Dat dit nu niet gebeurt, komt door een gebrek aan tijd.

Actualiteiten

In het beoordelingskader is onder standaard 1 de zorg voor actualisering genoemd. Het panel heeft opgemerkt uit alle gesprekken dat het de UO lukt om snel en adequaat te schakelen en eventuele aanpassingen door te voeren. Het feit dat al het lesmateriaal via of in de DLO wordt aangeboden is hier van meerwaarde.

Toetstermen

In alle gesprekken die door het panel zijn gevoerd is de systematiek van de toetstermen naar voren gekomen. Dit mede naar aanleiding van de opmerkingen die daarover in de zelfreflectie zijn gemaakt. In alle gesprekken komt naar voren dat de grote hoeveelheid toetstermen belemmerend werkt ten aanzien van het bereiken van een postacademische niveau in de volle breedte en de optimale kwaliteit van de opleiding.

De toetstermen zijn op advies van de SBA door de AR vastgesteld en vormen gezamenlijk het curriculum van de BA. Aan de hand van de toetstermen is het onderwijs en zijn de toetsen ontwikkeld. In het gesprek met de directie is aangegeven dat de UO de vakbeschrijvingen precies heeft gevolgd en alle toetstermen zijn afgedekt. In sommige gevallen leidt dat ertoe dat over de maximale studiebelasting wordt gegaan. Daarnaast leidt volgens de directie het feit dat de opleiding in twee en een half jaar moet worden gegeven (in plaats van drie), ertoe dat het onderwijs gecomprimeerd wordt aangeboden. Ook de onderwijsontwikkelaars vinden de volheid van het programma bezwaarlijk, onder meer door de vele keuzevakken. In een periode van twee en een half jaar moeten twaalf toetsen worden afgenomen. Dit zet, volgens de directie, het opleidingssysteem onder druk. Er is aangegeven dat er voordelen zijn aan het hanteren van toetstermen, zowel door de directie, de betrokken onderwijsontwikkelaars als de docenten. Echter, volgens de directie maakt de inhoud van de toetstermen, de hoeveelheid daarvan én de keuze voor dit toetstergesysteem dat het de UO te veel aan banden legt in de uitvoering. De hoeveelheid ervan beperkt bijvoorbeeld de te maken keuzes in de les en belemmert in sommige gevallen de praktijkgerichtheid. In de verschillende gesprekken is signaleerd dat de optimale kwaliteit door het harnas van de toetstermen niet bereikt wordt. De directie wenst de toetstermen niet geheel overboord te gooien. Een mogelijk alternatief zou volgens de UO zijn te werken Met vakbeschrijvingen die enkel einddoelen bevatten dan wel minder toetstermen.

Cohort 1

In alle gesprekken die het panel heeft gevoerd komt een zorg naar voren voor cohort 1. De stagiaires die per september 2013 zijn gestart klagen meer dan in de daaropvolgende cohorten. Er is een negatieve houding ten opzichten van de opleiding. Voor een deel is dat terug te voeren op de onbekendheid met het onderwijssysteem en de toetsen bij stagiaires en hun kantoren. Iedereen moet nog wennen aan de nieuwe opleiding. Ook speelt het verplichtende karakter van de opleiding een rol. Weerstand zal er om die reden altijd zijn. Voor een deel zijn er klachten over praktische zaken, zoals de werking van de DLO die op bepaalde punten beter kon. Voor een deel heeft het ermee te maken dat de opleiding nog in ontwikkeling is. En voor een ander deel is het te wijten aan communicatie die beter had gekund. De UO heeft aangegeven deze zorg te zien en is bezig deze zorg op een goede manier te kanaliseren. Onder meer wordt er een communicatiemanager aangesteld.

De stagiaires van het eerste cohort nemen zelf het woord 'proefkonijnen' in de mond. In de gesprekken komt specifiek bij cohort 1 naar voren dat de studiebelasting vooral heel veel is. Niet voor alle stagiaires is duidelijk wat je moet kennen en kunnen. Die onduidelijkheid onderschrijft het panel. Voor cohort 1 zijn geen (voorbeeld-) toetsen uit voorafgaande jaren beschikbaar. De werkwijze van de toetstermen en de verschillende mogelijkheden tot interpretatie dragen hier aan bij. Zo wordt onder standaard 2 geconstateerd dat het soms lastig is voor stagiaires de samenhang te zien in de literatuur. Het feit dat niet voor alle vakken een syllabus is gemaakt, draagt hieraan bij.

Uit de gesprekken met de onderwijsontwikkelaars kwam naar voren dat de negativiteit van cohort 1 minder wordt. Het panel is van mening dat hiervoor aandacht nodig blijft. De directie heeft aangegeven dat hiervoor een plan wordt gemaakt.

Oordeel:

- Voldoende

II. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de medewerkers en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende advocaat-stagiaires mogelijk de beoogde eindkwalificaties 'op tijd' te realiseren.

Programma (rooster en groepen, onderwijsmateriaal, leervormen)

De planning van de opleiding heeft een enorme omvang. In verschillende gesprekken komt naar voren dat de UO in de ideale situatie meer tijd zou hebben voor planning en ontwikkeling. Op het moment van visitatie liepen er drie cohorten en de vierde startte spoedig. Per 2016 zijn er structureel zes cohorten die gelijktijdig lopen. Dit vergt veel van de UO en de medewerkers.

Het panel ziet dat de opleiding op alle vlakken nog in ontwikkeling is en dat op alle vlakken geldt dat het per cohort beter gaat. De UO pakt de verbeterpunten goed op. Qua planning, inroostering en communicatie worden er bij de opvolgende cohorten steeds verbeteringen doorgevoerd. Voor zover mogelijk profiteert cohort 1 hier ook van, maar dat blijft volgens het panel een aandachtspunt. Ook de tijdigheid van communicatie van verplichtingen en de kenbaarheid daarvan zijn een aandachtspunt. Uit de gesprekken met de stagiaires lijkt vooral cohort 1 last te hebben gehad van een gebrek aan tijdigheid op deze punten, terwijl cohort 2 een voorbeeld kon noemen van piekbelasting (drie verplichtingen achter elkaar rondom de kerst) die het panel nogal zwaar leek.

Inzet van medewerkers (kwaliteit en kwantiteit medewerkers)

De directie heeft uitgesproken zeer tevreden te zijn over de inzet van alle mensen die bij de opleiding zijn betrokken. Uit de gesprekken met de directie en de onderwijsontwikkelaars komt enthousiasme en inzet voor het organiseren van een goede opleiding naar voren. Ook bij de docenten en examencommissie, die wordt ondersteund door de UO, is dit zichtbaar. Voor enkele specifieke onderwerpen (o.m. communicatie en ICT) worden door de UO nieuwe medewerkers aangetrokken, omdat de organisatie van de opleiding dit nog vraagt.

De directie gaf aan dat er veel tijd en energie wordt besteed aan de docenten. Na selectie wordt het optreden van de docent gevolgd en bij niet-functioneren worden er maatregelen getroffen. Docenten krijgen voorafgaand aan de lessen trainingen/startbijeenkomsten teneinde hen voor te bereiden op de wijze van doceren in de opleiding. Ook wordt op verschillende manieren didactische ondersteuning aangeboden. Hieraan wordt veel tijd en aandacht gegeven. Door de directie is opgemerkt dat ondanks alle getroffen maatregelen niet alles direct bij de docenten is geïnternaliseerd. Dit kost tijd. De directie geeft aan hiervoor blijvend aandacht te hebben. Ze zien het enthousiasme ook groeien.

Het panel vindt het opvallend dat de wijze van training van docenten bij de vaardigheidsvakken anders is dan bij de cognitieve vakken. Daar is volgens het panel voor laatstgenoemde vakken nog winst te behalen. Ook om de docenten beter de vragen van de stagiaires over de opleiding te kunnen laten beantwoorden ('wat moet ik kennen en kunnen?'). En om hen nog beter met de (standaard) powerpoints te laten omgaan. Uit de opmerkingen van de stagiaires is op te maken dat docenten een enkele keer niet de 'ambassadeurs' van de opleiding zijn.

Het panel heeft geconstateerd dat het halen van feedback bij de docenten ook verschilt bij de vaardigheidsvakken en de cognitieve vakken. Uit de gesprekken blijkt dat het halen van feedback bij de docenten van de cognitieve vakken in de praktijk niet gebeurt. Bij de vaardigheidsvakken en BABE worden de docenten actief benaderd na de lessen. Bij de cognitieve vakken is dit geen standaard procedure, zo is gebleken uit de gesprekken met de docenten. Docenten geven zelf spontaan feedback en zien dan overigens wel dat er direct wat mee gebeurt. Dit proces kan worden verbeterd.

Ook lijkt er bij docenten van de cognitieve vakken behoefte aan meer systematisch en gezamenlijk overleg. De directie heeft aangegeven de docenten in de toekomst ook via papieren evaluatieformulieren te gaan bevragen naar hun ervaringen. Nieuwe docenten worden daarnaast ook gebeld.

Het panel ziet een enorme inspanning bij UO, de hoofddocenten en ander gremia om steeds op alle fronten te blijven verbeteren.

Voorzieningen (materiële voorzieningen, studiebegeleiding, DLO, onderwijsportaal)

Bij de ontwikkeling van de vakken wordt per onderdeel bekeken hoe de stagiaire op de juiste wijze de stof aangeboden krijgt. De toetstermen zijn hierbij het uitgangspunt. De stagiaire kan op verschillende manieren leren: stukken uit handboeken en jurisprudentie, informatie uit de DLO, een syllabus, films, lessen, voorbereidende opdrachten, etc. (blended learning). Het panel meent, mede aan de hand van eigen observaties, dat nog meer uniformiteit in opzet verkregen kan worden. Door de systematiek te uniformeren, wordt de opzet van de vakken voor stagiaires en docenten beter voorspelbaar. Ook lijkt per vak een aandachtspunt de samenhang van de aangeboden stof. Verder zou per vak ook nog eens onderzocht kunnen worden of de aansluiting van de leesopdrachten, de huiswerkopdrachten, de lesstof en de lesdagen wel goed genoeg is. Uit de opmerkingen van de stagiaires en de evaluaties bleek dat daar nog verbetering in aan te brengen is.

In de zelfreflectie is aangegeven dat de UO voornemens is vaker een syllabus te gaan schrijven. Voor onder meer de major burgerlijk recht van het derde cohort is dit gedaan. In de syllabus wordt ingezoomd op de toetstermen en worden deze met elkaar in verband gebracht, én de syllabus dient als leidraad voor verdere zelfstudie. Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat de UO heeft geconcludeerd dat een syllabus niet voor alle vakken nodig is. Het panel constateert, mede aan de hand van de gesprekken met de stagiaires, maar ook uit eigen bevindingen, dat een dergelijke syllabus voor meer vakken aan te raden is, ook om de samenhang binnen het vak zichtbaarder te maken. Dit voorkomt ook, zoals het panel van een enkele docent en van de stagiaires heeft vernomen, dat men terugvalt op de boeken van de oude opleiding.

Huiswerk

Hiervoor is aangegeven dat het huiswerk (de voorbereidende opdrachten) ertoe dient dat stagiaires beter voorbereid de les ingaan. Het individuele leereffect kan volgens het panel verbeterd worden als de UO de feedback structureel meer nauwgezet gaat aansturen. De door de stagiaires ervaren feedback was wisselend, van 'altijd enige reactie' tot geen feedback en alles ertussenin ('soms tijdens de les, afhankelijk van de docent', 'te weinig tijd om het te doorlopen').

DLO

De DLO wordt door de UO als een grote plus ervaren. De directie en de onderwijsontwikkelaars noemen enkele pluspunten: Het is een instrument dat door de digitale opzet meegaat in de tijd. Door onderdelen zoals de diagnostische zelftoets (met daarbij directe feedback), films en het forum is daarnaast op verschillende manieren, op het moment dat de stagiaire zelf kiest, goede voorbereiding mogelijk. Door de flexibiliteit is aanpassing en actualisering direct mogelijk. Dit wordt zeer gewaardeerd door docenten en stagiaires. Verder gaf de directie aan dat in de toekomst de wens tot 'personalized learning' ook door de aard van het instrument beter kan worden bediend. Bijvoorbeeld door extra stof, voor stagiaires die meer begeleiding nodig hebben, aan te bieden. Daar staat tegenover dat stagiaires van alle cohorten in de evaluatie toch enigszins kritisch staan ten opzichte van de DLO. In de sessie met de stagiaires was er verschil in reactie tussen de cohorten: de stagiaire van cohort drie was positief over de DLO; cohort 1 was kritischer.

Het panel onderschrijft het nut van de DLO, maar is wel kritisch. Belangrijk is de DLO als een middel te blijven zien, en niet een doel op zich. Er zijn enkele inhoudelijke opmerkingen. De systematiek per vak dient volgens het panel in de DLO gelijk te worden getrokken. Dit komt de voorspelbaarheid (en gebruiksvriendelijkheid) ten goede. Nu ziet de DLO er per vak anders uit (bijvoorbeeld in lengte van teksten). Daarnaast kan de navigatie nog beter en dat zou de overzichtelijkheid mogelijk ook ten goede komen. Het panel ziet de ontwikkeling in de DLO en de verbeterlagen die zijn gemaakt. Daarnaast ziet het panel ook de meerwaarde als het gaat om de voorbereiding van de stagiaires via de DLO. De onderwijsontwikkelaars en docenten beamen deze meerwaarde.

De verplichte diagnostische zelftoets wordt door alle gesprekspartners als nuttig ervaren. Het panel onderschrijft dit. Hiervoor is beschreven dat het beoogde effect van gelijk beginniveau niet wordt bereikt. Stagiaires hebben niet altijd een onderzoekende houding, waardoor het effect niet optimaal is. Daarnaast heeft het panel geoordeeld dat de diagnostische toets soms te makkelijk is.

Digitale toets afname

Stagiaires leggen de toets digitaal af. De Examencommissie is voornemens dit te handhaven, gezien de voordelen van verwerking van de antwoorden en uitslagen. Het panel onderschrijft dit standpunt. Het panel heeft een zorg ten aanzien van technische problemen gedurende de toets. Het is de Examencommissie nog niet gelukt de technische problemen zoals deze zich onder meer bij de toets van 18 oktober 2014 voordeden, uit te bannen. Van de stagiaires werd vernomen dat bij de laatste toetsen van 5 februari 2015 er ook technische problemen waren. Ondanks het feit dat het panel de indruk heeft dat de technische knelpunten de aandacht van de Examencommissie hebben en dat vertragingen worden gecompenseerd, wenst het panel de zorg over deze knelpunten hier te benadrukken. Herhalende technische problemen geven onnodige onrust en stress.

Oordeel:

- Voldoende

III. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Kwaliteitsbewustzijn examencommissie

Uit het gesprek met de examencommissie blijkt dat het gehele proces en de inrichting van de toetsen nog in ontwikkeling zijn. Het panel heeft gezien dat cijfers nog al eens worden bijgesteld na vaststelling van de uitslag. De examencommissie geeft aan dat bij de recente BABE-toets het inderdaad niet goed is gegaan. Dit is opgepakt. De examencommissie staat voor kwaliteit en voert zo mogelijk verbeteringen direct door. De examencommissie geeft aan dat de commissie een kritische houding heeft ten opzichte van de eigen processen en inhoud. Tegelijkertijd is er een open sfeer, waardoor het mogelijk wordt om fouten te herstellen. Het panel oordeelt dat een goed kwaliteitsbewustzijn aanwezig is.

Werkdruk examencommissie

Een opvallende opmerking in het verslag van de examencommissie is dat deze de grens aan het bereiken is in kwantitatieve en kwalitatieve zin. Hierover is gesproken op 17 februari 2015 met de Examencommissie. Het panel heeft in de terugkoppeling aan de directie van de UO de zorg uitgesproken over de capaciteit van de Examencommissie. UO en examencommissie zijn hierover in gesprek, zo heeft het panel begrepen. Het panel oordeelt dat op korte termijn door de UO acties dienen te worden ondernomen teneinde (grotere) problemen te voorkomen.

De examencommissie heeft te maken met een enorme werkdruk. Indien er zes cohorten tegelijk lopen (vanaf voorjaar 2016), heeft de examencommissie te maken met 8.000 toetsen per jaar, exclusief de herkansingen. Daarnaast is de examencommissie per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de afhandelingen van bezwaren, bij het wegvallen van het curatorium. Hoewel enerzijds de rol als bezwaarinstantie in plaats van verweerder kansen kan geven om bijvoorbeeld herzieningen te vereenvoudigen, is er anderzijds een verantwoordelijkheid voor een proces van horen, hetgeen weer een extra belasting geeft. De Examencommissie moet nog gaan ervaren hoe de werkdruk hierdoor precies verandert.

Het volgende heeft ook invloed op de werkdruk. Stagiaires gaan in groten getale in beroep en bezwaar. Op zich is dat niet anders dan in de oude opleiding, maar doordat de examens in aantal zijn toegenomen, is de werkdruk in totaal groter.

Nieuw is dat stagiaires in beroep gaan tegen de hoogte van een cijfer. De examencommissie geeft aan dat daardoor de druk ook toeneemt. Ook wordt gezien dat stagiaires in beroep gaan tegen meer algemene processen, zoals de wijze van vaststelling of de gebruikte methodieken. De examencommissie geeft zoveel mogelijk informatie aan stagiaires over deze processen om onnodige beroepen en bezwaren te voorkomen.

Een groot probleem ligt, zo begreep het panel van de examencommissie, bij het vaststellen van de toets. De toetsontwikkelcommissie levert de toets vaak laat aan. Indien de examencommissie oordeelt dat de toets nog wijziging behoeft, moet de toetsontwikkelcommissie zich er opnieuw over buigen. Dan komt de toets terug bij de examencommissie. De examencommissie heeft aangegeven dat hierover het gesprek wordt gevoerd met de UO. De doorlooptijden dienen beter te worden gemonitord.

De examencommissie heeft ook te maken met klachten van stagiaires. De afhandeling legt ook beslag op de medewerkers. De indruk is dat veel klachten te maken hebben met de opstartfase, zodat het aantal klachten op termijn zouden kunnen afnemen.

Waterscheiding en toetstermen

Een terugkerend onderwerp tijdens de gesprekken op 11 februari en 17 februari 2015 was de 'waterscheiding' tussen onderwijs en examens. De gedachte achter deze waterscheiding is dat de stagiaires van de UO niet bevoordeeld mogen worden boven stagiaires van de geaccrediteerde partijen. Onderwijsontwikkelaars zijn om die reden niet betrokken bij de ontwikkeling van de toetsen. Om het eerste cohort goed te faciliteren is afgesproken dat de hoofddocenten worden uitgenodigd bij de bijeenkomsten van de toetsontwikkelaars vóór de lancering van het onderwijs. Daarnaast was de gedachte van de SBA dat de oefentoetsen ruim voor het onderwijs gepubliceerd zouden worden.

Het panel oordeelt na alle gesprekken dat deze systematiek op dit moment te veel onzekerheden met zich meebrengt. De directie heeft aangegeven dat de waterscheiding onderwerp van gesprek is met het dagelijks bestuur van de SBA. De directie wenst de waterscheiding niet op te heffen, maar wil een actief overleg tussen de hoofddocenten die het onderwijs ontwikkelen, ook van de geaccrediteerde partijen, en de toetsontwikkelaars. Hiermee wordt het verschil in interpretatie van de toetstermen tussen onderwijsontwikkelaars en toetsontwikkelaars opgeheven. De toetsen gaan daardoor beter aansluiten op het onderwijs. Het panel onderschrijft deze gedachte en vraagt hierbij ook aandacht voor de positie van de 'gewone' docenten. Wellicht zouden deze ook bij het vooroverleg betrokken kunnen worden dan wel bij het nakijken van de toetsen.

De examencommissie is niet per se voor afschaffing van de toetstermen. Een dergelijk systeem geeft zekerheid aan alle betrokken partijen. Echter, zoals de toetstermen nu zijn opgezet, leidt dit tot een zodanige toetsmatrijs, dat de beoogde doelen van de toetstermen niet worden bereikt of zelfs worden belemmerend. De toetstermen zijn nodig om te komen tot een hoog én evenwichtig niveau van de opleiding als geheel (tussen de verschillende onderdelen) en binnen de verschillende vakken (spreiding kwantitatief en kwalitatief), maar zou wel minder gedetailleerd mogen. De examencommissie geeft aan dat het huidige systeem met zijn grote hoeveelheid toetstermen de examencommissie te veel aan banden legt. De vraag die de examencommissie hardop stelde, is of alles wel getoetst moet worden. Het is systematisch ook mogelijk om keuzes te maken op hoofddomeinen. Door bepaalde domeinen als kerndomein te benoemen, kan eveneens een betrouwbare toets worden verkregen. Hierdoor zou de examencommissie mogelijk ook kunnen komen tot minder toetsen en dat zou verlichting geven. Ook is het mogelijk te gaan werken met vakbeschrijvingen als objectiveerbaar uitgangspunt. Het panel meent deze gedachten nader aandacht verdienen.

De examencommissie geeft aan dat het systeem nog in ontwikkeling is en dat het daardoor nu nog niet met zekerheid te bepalen is hoe het anders zou moeten. De voorzienbaarheid zal toenemen, zeker als er (per cohort) een nieuwe oefentoets beschikbaar wordt. De uitontwikkeling kost een paar jaar. Daarna is pas te bepalen wat wel en wat niet goed werkt.

Niveau en inhoud van toetsen

De examencommissie geeft aan dat het niveau van de toetsen in het algemeen hoger kan. Dit heeft het panel zelf ook geconstateerd aan de hand van de toetsen die de UO heeft overgelegd. Er zitten vragen tussen op universitair niveau en dat vindt het panel zeer onwenselijk. Daar tegenover staan vragen met afwegingen die in de praktijk terugkomen. De antwoordmodellen sluiten echter niet altijd aan bij de creativiteit van de stagiaire waar deze op een en dezelfde vraag uiteenlopende pleitbare antwoorden geven. Dit blijkt ook uit het gesprek met de directie. Ter strakke antwoordmodellen vindt het panel in het licht van het beoogde postacademische niveau van de BA een gemiste kans.

De toetsing vindt op drie manieren plaats: multiple choice (mp) in combinatie met open vragen voor de cognitieve vakken. Voor BABE zijn er twee 'takehome exams' die ieder 20% meetellen voor de gezamenlijke eindtoets. De vragen worden aan de hand van de taxonomie opgesteld: kennis wordt getoetst door mp, en inzicht door openvragen. Het panel constateert dat sommige toetsen omvangrijk zijn.

De slagingspercentages zijn naar het oordeel van het panel soms erg hoog. De examencommissie erkent dit en geeft aan dat zij bij individuele toetsen tamelijk 'goedmoedig' is geweest. Dit heeft bij de examencommissie ertoe geleid dat zij niet verder zouden willen faciliteren in het vergemakkelijken van de toetsen, door bijvoorbeeld het aanbieden van mondelinge toetsen aan 'derde toetskansers'.

In de gesprekken op 11 en 17 februari 2015 heeft het panel de vraag gesteld of toetsing niet anders zou kunnen en moeten. Hoe kan meer praktijkgericht getoetst worden? De directie heeft aangegeven dat de toetsing plaatsvindt vanuit de systematiek van toetstermen. Dit leidt ertoe dat alle toetstermen worden afgedekt in de toets, al dan niet met open, al dan niet met mp vragen. De mp-vragen gaan volgens de directie dwars door de stof heen. In alle gesprekken komt naar voren dat enige toetsing van basiskennis bij de stagiaires wenselijk is, maar dat dient volgens het panel niet meer in de eindtoets plaats te vinden.

Het panel heeft ook met de examencommissie gesproken over de cesuur (grens tussen voldoende en onvoldoende) en de vaststelling daarvan. De methodiek om bij iedere toets de cesuur te bepalen, binnen de gegeven bandbreedte, heeft zich goed gehouden. Er zijn wel enkele kanttekeningen. De examencommissie heeft besloten de gokfactor weg te laten. Hierdoor zijn er meer stagiaires geslaagd dan wanneer deze wel zou zijn toegepast (zo'n 10 á 20 per toets). Het panel oordeelt dat de gokfactor wel moet worden opgenomen. Daarnaast is gebleken dat dat toetsen niet altijd even zwaar zijn. Daarvan mag de stagiair niet de dupe worden. De methodiek gebruikt de examencommissie als een hulpmiddel. De beoordelaars en de examencommissie nemen de beslissing over de uitwerking daarvan.

De examencommissie beslist na afloop van een toets wat de cesuur wordt. Het panel is opgevallen dat enkele vragen (bestuursrecht toets) uiteindelijk niet werden meegewogen in de beoordeling. Juist vragen die inzicht toetsen, zijn eruit gehaald. Dat is volgens de examencommissie een beslissing geweest die tot stand is gekomen in samenspraak met de bestuursrechtelijke experts.

Het panel stelde de vraag of de examencommissie voldoende deskundigen, dat wil zeggen met ervaring in het toetsen, in de commissie heeft. De examencommissie geeft aan dat dit bij burgerlijk recht minder is dan bij de andere vakken en dat dit mogelijk nog eens bekeken zou kunnen worden. Zo leeft bij de examencommissie ook de vraag of er behoefte is aan meer plaatsvervangers, waarbij dan ook goed moet worden vastgelegd welke bevoegdheden deze plaatsvervangers hebben. Het zou de capaciteitsdruk in bijvoorbeeld vakantietijd kunnen oplossen.

De docenten zijn geen beoordelaars. Daartegen zou geen bezwaar zijn, aangezien de antwoorden anoniem worden voorgelegd. Een mogelijkheid volgens de examencommissie is de docenten meer bij de toetsontwikkeling te betrekken. Daartegen bestaan volgens de examencommissie geen principiële bezwaren. Het is wel een extra praktische organisatie. Dat docenten niet goed weten wat er getoetst wordt, is ook een groeiproces en lost zichzelf door verloop van tijd op.

De examencommissie werkt met een toetsbank, die gevuld is met vragen. De examencommissie geeft aan dat er per toets drie tot tien paar ogen in het gehele proces betrokken zijn.

Het panel vraagt hoe de evaluatie van de vragen en de kwaliteit daarvan in die toetsbank is geborgd. De examencommissie geeft aan dat zij de discussie is gestart of deze methodiek werkt. Het vergt nog enige tijd voordat op dit vlak conclusies getrokken kunnen worden.

Wijze van toetsing

Het panel is gedurende de twee dagen het gesprek aangegaan over de wijze van toetsing. Uit de verschillende gesprekken komt naar voren dat het huidige systeem geen ruimte laat voor andere manieren van toetsen. Een vak zoals BABE zou echter geschikter zijn om anders te toetsen. Gelet op de kosten en de aantallen is een andere wijze van toetsen lastig. Het panel heeft hier wel een zorg: de kwantiteit van de toetsen staat de optimale kwaliteit van de toets en de optimale wijze van toetsing in de weg. De betrokken partijen zouden hierover in overleg moeten gaan.

Met de directie is gesproken over een mogelijke andere inrichting, zoals een andere positionering van de diagnostische zelftoets, waardoor voorbereiding daadwerkelijk gebeurt. Toetsing kan ook plaatsvinden aan de hand van de gemaakte huiswerkopdrachten. Mogelijk kan een scheiding worden gemaakt tussen mp-toetsen (kennis) en aparte inzichttoetsen. Met dit laatste worden de stagiaires aan het denken en reflecteren gezet. In een ideale situatie zou zelfs gedacht worden aan individuele toetsing of assessments. In de huidige opleiding zou gedacht kunnen worden aan toetsing van een combinatie van cognitie en vaardigheden gedurende het onderwijs. Hierdoor kan volgens het panel de aansluiting op de praktijk worden vergroot.

Eerste cohort

Het panel heeft ook met de examencommissie gesproken over de klachten van het eerste cohort. De examencommissie staat afwijzend tegen het organiseren van apart soort toetsen voor het eerste cohort. De toetsen hebben een bepaalde mate van selectie. Indien er sprake is van incidenten tijdens de toets (bijvoorbeeld technische problemen), pakt de examencommissie dit op en bijzondere gevallen worden op zich bekeken.

De examencommissie kent de term 'proefkonijnen' die de stagiaires van het eerste cohort bezigen, maar heeft twijfels of het wel proefkonijnen zijn. In het gesprek met de examencommissie komt ook naar voren dat de toetsen voor de stagiaires van het eerste cohort het minst voorspelbaar zijn. Naarmate de tijd vordert, neemt de voorspelbaarheid toe.

Oordeel:

- Voldoende

IV. Kwaliteitszorg

Standaard 4: De opleiding heeft een adequaat systeem van interne en externe kwaliteitszorg.

In alle gesprekken heeft het panel aan de gesprekspartners gevraagd welke verbeteringen zij zelf nog zouden willen zien. Dit leidt tot interessante observaties, waarvan enkele meermalen, in de verschillende gesprekken (dus onafhankelijk van elkaar), terugkwamen. Deze observaties zijn in het rapport opgenomen. Daarnaast heeft het panel onderzocht of de Plan-Do-Check-Act-cyclus aanwezig is en hoe daarmee in de praktijk wordt omgegaan.

In het algemeen oordeelt het panel ten aanzien van dit laatste dat de UO pro-actief en continue doende is zich te verbeteren en goed reflecteert op het eigen handelen en de eigen organisatie. De opleiding is in ontwikkeling en die ontwikkeling wordt door het panel gezien. Op verschillende manieren wordt informatie gehaald en deze informatie wordt gebruikt om de opleiding nog verder te verbeteren. De houding van de UO hierin is professioneel en constructief. Op bepaalde punten zou het panel nog wel versnelling of verbetering willen zien.

Uit de zelfreflectie komt naar voren dat de UO de PDCA-cyclus nog meer volledig en structureel moet inbedden. Dit is noodzakelijk, zo staat in de zelfreflectie, door het toenemend aantal cohorten. Daartoe wordt een kwaliteitsmedewerker aangesteld. In het gesprek met de directie kwam de wens voor verdere uitbreiding van de kwaliteitsonderdelen ook naar voren. De panel onderschrijft de noodzaak voor verdere inbedding gezien de toenemende omvang van de organisatie.

De UO heeft een uitgebreid systeem van interne kwaliteitszorg en steekt veel tijd en energie in de docenten. Hiervoor is al beschreven dat het panel oordeelt dat hier winst is te behalen door de voorbereiding van en het halen van feedback bij de docenten voor de cognitieve vakken en de vaardigheden meer gelijk te trekken. De UO zou bij de cognitieve vakken nog actiever en systematischer feedback kunnen ophalen.

Verder is de ontwikkeling van de nieuwe vakken een aandachtspunt. Het panel heeft gezien dat tussen de verschillende cohorten aanpassing plaatsvindt, bijvoorbeeld als er behoefte is aan een syllabus. Deze behoefte zou bij voorkeur eerderesignaleerd moeten worden, te weten bij de eerste ontwikkeling van het vak, zodat ook het eerste cohort hiervan profiteert.

Er is gesproken over de afnemende aantallen ingevulde evaluatieformulieren gedurende de looptijd van een cohort. Het panel heeft hier zorgen over. De directie deelt deze. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om stagiaires op andere manieren te stimuleren digitaal te (blijven) evalueren. De directie heeft aangegeven dat als er op termijn geen verbetering komt, een andere wijze van evalueren wordt overwogen.

In de zelfreflectie is aangegeven dat het klachtreglement nog moet worden afgekondigd. Het panel geeft aan te hechten aan bekendmaking binnen afzienbare tijd.

Continuïteit

Onderwerp van gesprek is ook de continuïteit van de opleiding geweest, mede naar aanleiding van hoofdstuk 6 in de tussenrapportage. De vraag die het panel stelde is, of mede gelet op de kwaliteit van de BA, van sprake is van een duurzaam opleidingsmodel. De directie heeft aangegeven dat de continuïteit niet in gevaar is, noch de kwaliteit.

Volgens de directie worden de ontwikkelingskosten echter niet in vier jaar terugverdiend door de lage instroom. Op dit moment wordt om die reden terughoudend gekeken naar nieuwe investeringen. Daar

staat tegenover dat alle bij de opleiding betrokken personen gedreven worden door kwaliteit. Het panel neemt dit voor kennisgeving aan, ook omdat hierover het gesprek met de AR wordt gevoerd.

Oordeel:

- Goed